

Üniversite Öğrencilerinin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları: Bir Üniversite Örneği

University Students' Perceptions and Awareness on Green Accounting: A Case of University

Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT *
Sinan TARSUSLU **

ÖZ

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalık düzeyini ölçmek ve bu algı ve farkındalık düzeyinin demografik değişkenlerden etkilenip etkilenmediğini belirlemektir. Çalışmaya Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde eğitim gören 215 "İşletme" ve "Sağlık Yönetimi" bölüm öğrencileri katılmıştır. Veriler "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık Ölçeği" ile toplanmıştır. Yeşil muhasebe algı ve farkındalık ölçeği ortalaması ($\bar{x}=2.30\pm 0.50$) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların "Yeşil Muhasebe Algısı" boyut ortalaması ($\bar{x}=3.11\pm 0.55$) "Çevre Bilinci" ($\bar{x}=2.38\pm 0.52$), "Yeşil Muhasebe Eğitimi" ($\bar{x}=3.08\pm 0.75$) ve "Yeşil Muhasebe Farkındalığı" ($\bar{x}=2.88\pm 0.58$) boyutlarına göre ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin yeşil muhasebe algı ve farkındalıkları ile bölüm, muhasebe alanında staj veya iş tecrübesi, yaş, sınıf, akademik ortalama, mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz meslek gibi değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin yeşil muhasebe algı ve farkındalıkları demografik değişkenlere göre işletme bölümü öğrencilerinde, muhasebe alanında staj veya iş deneyimi olanlarda, 25 ve üstü yaşa sahip, 4. sınıf olan, ortalaması 2,51-3,00 ve 3,51-4,00 arasında ve mezun olduktan sonra mali müşavirlik-muhasebecilik mesleğini seçmeyi düşünen öğrencilerde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER

Yeşil Muhasebe, Çevre Muhasebesi, Sağlık Yönetimi

ABSTRACT

The aim of this study is to measure the perception and awareness level of university students about green accounting and to determine whether this perception and awareness level is affected by demographic variables. The study 215 "Business Administration" and "Health Management" students attending Faculty of Economics and Administrative Sciences of Erzincan Binali Yıldırım participated. The data were collected by "Personal Information Form" and "Green Accounting Perception and Awareness Scale". Green accounting perception and awareness scale average ($\bar{x}=2.30\pm 0.50$) was determined. Participants of the "Green Accounting Perception" size average ($\bar{x}=3.11\pm 0.55$) "Environmental Awareness" ($\bar{x}=2.38\pm 0.52$), "Green Accounting Education" ($\bar{x}=3.08\pm 0.75$) and "Green Accounting Awareness" ($\bar{x}=2.88\pm 0.58$) were found to have higher averages than their size. In addition, students' green accounting perception and awareness, department, accounting internship or work experience, age, class, academic average, after graduation have been determined as statistically significant differences between the variables such as profession. As a result, the students' green accounting perception and awareness according to the demographic variables of the business department students, accounting or work experience in the field of accounting, with 25 years of age and older, the 4th grade is between 2.51-3.00 and 3.51-4.00 and, after graduation, it is determined that students who are considering to choose the profession of financial consultancy-accountancy are higher.

KEYWORDS

Green Accounting, Environmental Accounting, Health Management

Makale Geliş Tarihi / Submission Date	Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance
05.11.2019	05.03.2020
Atıf	Çil Koçyiğit, S. ve Tarsuslu, S. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları: Bir Üniversite Örneği. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 23 (1), 326-340.

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, seyhan.cil@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1012-3605

** Öğr. Gör., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, sinan.tarsuslu@erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0018-1430

GİRİŞ

Toplumun üretim ve tüketim kapasitesindeki hızlı artış, sanayi devrimi ile birlikte hızlı endüstrileşme, serbest piyasa ekonomisinin aşırı rekabet koşulları ve buna bağlı olarak sürekli yeni ürün üretme, dünya nüfusunun hızla artması, doğal kaynakların yerine konulamaz şekilde kullanımı, toplumların aşırı tüketime yönlendirilmesi, hava, su ve toprak kirliliği, savaşlar ve kazalar sebebiyle çevre sorunları baş göstermiştir. Bu çevre sorunlarının ana aktörleri kimi zaman insanlar, işletmeler ya da devletler olabilmektedir.

Sürdürülebilir bir çevre için öncelikle doğal kaynakların etkin kullanılması gerekmektedir. Doğal kaynakların kullanımı kendini yenileme kapasitesini aşınca çevresel sorunlar ortaya çıkmaktadır. Özellikle 1950’li yıllarda çevre problemleri gündeme gelmeye ve insan yaşamını tehdit eder bir hal almaya başlamıştır (Haftacı ve Soylu 2007:103). Sürdürülebilir ya da etkin kullanılan çevrenin özelliği temiz, yaşanılabilir ve küresel ısınmanın etkilerine en az maruz kalan ortam olarak ifade edilebilir. Etkin bir çevre için öncelikle devletlerin makro politikalar uygulaması ve işletmelerinde eş zamanlı olarak mikro politikalarla bunu desteklemesi gerekmektedir (Bezirci, Özpeynirci ve Duman 2011: 63). İşletmeler de devletle olan ilişkilerinde bu politikaları muhasebe uygulamaları ile gerçekleştirebilmektedir.

Bu bağlamda işletmelerin çevresel sorunlarının yarattığı ek maliyetleri tespit etmek, muhasebeleştirme ve kontrol altına alma süreci muhasebenin sosyal sorumluluk kavramı gereği yeşil muhasebeyi ortaya çıkarmıştır. Korukoğlu (2011: 81)’na göre muhasebe açısından çevreyle ilgili ilk çalışmalar 1960’lı yıllarda başladığı ve bu çalışmaların daha çok sosyal muhasebe yönüyle ele alındığı belirtilmiştir. Yeşil muhasebenin ayrı bir başlık olarak ele alınması ise 1980 yılları itibariyle gerçekleşmiştir.

İşletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmesi, çevre ile uyumlu üretim yapılması, üretim yapılırken işletmelerin çevreye verdikleri zararın minimuma indirilmesi ve zararın boyutlarının ölçülebilmesi ve önlenmesi için yeşil muhasebe uygulamalarına önem verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle işletmelerin yönetici kadrolarında bulunan ve bu işletmelerde orta ve alt kademelerde çalışan bireylerin yeşil muhasebe uygulamaları konusunda farkındalık ve bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir.

Bu nedenle işletmeci, yönetici ya da muhasebeci olmaya aday üniversite öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı gelecekte işletmelerin herhangi bir yönetim pozisyonunda bulunacak öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki farkındalık ve algılarını ölçmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve Sağlık Yönetimi bölümünde Genel Muhasebe, Finansal Yönetim, Yönetim Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi vb. dersleri alan öğrenciler ile anket yapılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünden hemen sonra yeşil muhasebe konusunda tanımlamalar yapılarak kavramsal çerçeveye yer verilmiş ardından konu ile ilgili hem yerli hem de yabancı alanyazınında yer alan çalışmalar literatür özeti olarak belirtilmiştir. Ardından çalışmanın uygulama bölümüne geçilmiş olup, veriler analiz edilerek yorumlanmış ve sonuç bölümüne geçilmiştir.

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüz dünyasında küreselleşme ile birlikte çevre sorunlarının hızla artması toplumlarda çevre bilincinin artmasını sağlamıştır. Çevre bilinci artan toplumlar ise işletmelerin çevreye daha duyarlı ürün üretmeleri konusunda beklentilerini de beraberinde getirmiştir. Bu beklentiye paralel olarak dünya ekonomisindeki politikalarda yeşil üretimi bir zorunluluk haline getirmiştir. Yeşil muhasebe, yeşil pazarlama, yeşil üretim ve yeşil yönetim gibi kavramlar firmaların devlete karşı olan sorumluluklarının ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir (Bezirci, Özpeynirci ve Duman, 2011: 64).

“Mali nitelikteki işlemleri ve olayları para ile ifade edilmiş şekilde kaydetme, sınıflandırma, özetleyerek rapor etme ve sonuçları yorumlama bilim ve sanatı” (Sevilengül, 2005: 9) olarak tanımlanan muhasebe çevrenin artan önemini de göz önünde bulundurarak yeşil muhasebe uygulamalarını kullanmaya başlamıştır.

Çevre muhasebesinin temel aldığı felsefe, Kuzey Amerika yerlilerinin doğal çevrenin önemini çok çarpıcı olarak ifade eden, **“Bu dünya bize atalarımızdan miras kalmadı, biz onu çocuklarımızdan ödünç aldık”** atasözü ve benzeri görüşlere dayanmaktadır (Özko, 1998: 18).

Yeşil muhasebe konusunda alanyazını incelendiğinde yeşil muhasebenin genellikle çevre muhasebesi olarak ele alındığı görülmüştür. Çevre muhasebesi;

- Schaltegger and Burritt (2006) tarafından; “çevresel bir faaliyetin ekonomik etkilerinin ya da çevresel problemlerinin açıklanması, incelenmesi, kaydedilmesini kapsayan faaliyetler bütünü” (Antepli ve Aslan, 2018: 1460),

- Gray ve Bebbington (1993) tarafından “finansal muhasebede ölçümleme işlevlerini örneği finansal raporlama, işletme içi ve işletme dışı çevre faktörlerinin dikkatle uygulanması” (Alagöz ve Yılmaz, 2001: 150) olarak tanımlanmıştır.
- Çevre muhasebesi; “doğada hazır halde bulunan kaynakların kullanılması sonucunda, işletmelerin bu kullanımla katlanacakları maliyetlerin ve elde edecekleri faydaların belirlenmesine yardımcı olan bilim dalıdır” (Bengü ve Can, 2009: 156-157).
- Çevre muhasebesi; “çevresel kaynakların kullanımı sonucu doğacak etkilerin muhasebesidir” (Özbirecikli ve Melek, 2002: 82).

Bu tanımlamalardan yola çıkarak Yılmaz ve Şahin (2017: 112) ise çevre muhasebesini, işletmelerin çevreyle ilgili uygulayacağı muhasebe politikaları ve bu politikalar sonucunda ortaya çıkan maliyetler olarak tanımlarken yeşil muhasebeyi ise küresel iklim değişikliğini önlemek için yapılan eylemler olarak ifade etmişlerdir. Kırlioğlu ve Can (2006: 3) ise çevre muhasebesinin daha çok parasal göstergelere odaklandığını ve ekonomik temellerden ötürü parasallaştırma konusunun ön planda olduğunu belirtirken yeşil muhasebenin ise fiziksel (sayısal) göstergelere odaklandığını ve bu muhasebe türünün ekolojik temellere dayandığı için ve birçok durumda çevresel kalemler parasallaştıramadığı için fiziki (miktar) bilgilerin parasal bilgilerden çok daha önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında çevre muhasebesi, muhasebe, muhasebeciler ve ekoloji arasındaki karşılıklı ilişkilerin incelenmesi çabalarına verilen ortak bir isim olarak ifade edilebilir (Clark ve O’Neill, 2005: 117).

Son olarak ta yeşil muhasebe ya da çevre muhasebesinin, muhasebe sistemi içerisinde ayrı bir muhasebe türü olmadığını söylemek gerekmektedir. Çevre muhasebesi günümüz dünyasında çevrenin artan önemi nedeniyle, muhasebe sistemi içerisinde çevresel maliyetlerin hesaplanması, raporlanması ve kayıt edilmesi sürecidir (Haftacı ve Soylu, 2007: 119).

2.LİTERATÜR ÖZETİ

Literatür incelendiğinde yeşil muhasebe konusunda ulusal ve uluslararası yayınlarda birçok çalışmaya rastlanmıştır.

Uluslararası literatürde karşılaşılan çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Vincent (2000) tarafından yazılan “Yeşil Muhasebe: Teoriden Pratiğe” adlı çalışmada yeşil muhasebe konusu teorik olarak incelenmiş ve kurduğu model ile ülkelerin yeşil muhasebe konusundaki gelecekleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Cairns (2001)’de yapmış olduğu çalışmada ticari bir kaynak olarak kullanılan ormanların ve değeri belirlenmemiş doğal kaynakların ulusal muhasebe açısından marjinal değerini açıklanmıştır. Yazara ait diğer bir çalışmada (2004) yenilenebilir ve yenilenemez enerji kaynakları için yeşil muhasebe ilkeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Cairns’e ait (2009) diğer bir çalışmada da petrol endüstrisi açısından yeşil muhasebe uygulamaları açıklanmıştır.

Halberg ve diğerleri (2005) tarafından yapılan bir çalışmada sekiz Avrupa ülkesinde bulunan çiftlikler incelenmiş ve yeşil muhasebenin çevresel göstergeler açısından kullanılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır.

Fleischman ve Schuele (2006) tarafından yapılan çalışmada öğrencilere yeşil muhasebe konusunda verilen eğitimlerin, öğrencilerin çevresel konularla ilgili farkındalıklarını arttırdığı belirlenmiştir.

Jahamani (2003) Ürdün ve Birleşik Arap Emirlikleri’nde iki şirketi temel alarak yaptığı çalışmada şirketlerin, çevresel sorunların farkında olduğunu fakat çevreyi koruma konusundaki taahhütlerinin düşük olduğunu tespit etmiştir.

Aronsson ve Löfgren (1998) tarafından yazılan “Kusurlu Piyasa Ekonomilerinde Yeşil Muhasebe” adlı çalışmada kusurlu ya da eksik piyasa ekonomisine sahip sistemlerde yeşil muhasebe işleyişi incelenmiş ve sosyal muhasebe araştırmaları özetlenmiştir.

Yeşil muhasebe ile ilgili ulusal alanyazını incelendiğinde; yeşil muhasebe ile çevre muhasebesi ayrımının çok fazla yapılmadığı ve birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmüştür. Ulusal literatürde yeşil muhasebe ve çevre muhasebesi ile ilgili karşılaşılan çalışmaların bazıları şu şekildedir:

Aslanertik ve Özgen (2007) tarafından yapılan çalışmada çevresel muhasebenin farklı boyutlarına yoğunlaşmış ve turizm sektörü açısından önemi açıklanmıştır. Aktürk ve arkadaşları (2011) ise çalışmada muhasebe standartları (TMS/TFRS) bağlamında otel işletmelerinde çevre muhasebesi ve çevre duyarlılığına ilişkin finansal gelişmelerin raporlara yansıtılması ve bu bilgilerin toplum ile paylaşılmasının önemini ifade etmişlerdir.

Memiş (2009) “İşletme Yönetim Aracı Olarak Çevresel Muhasebe” adlı çalışmasında çevresel yönetim sistemleri, çevresel maliyet ve çevresel yönetim muhasebesi konuları işletmeler açısından incelenmiştir.

Kurşunel ve arkadaşları (2006) Konya ilinde bulunan muhasebe meslek mensuplarının çevre muhasebesi konusundaki bilgi ve düşüncelerini araştırmışlardır. Sonuç olarak muhasebe meslek mensuplarının yarıya yakınının çevre muhasebesi konusunda herhangi bir bilgiye sahip olmadığını tespit etmişlerdir.

Korukoğlu (2011) İzmir ilinde farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelere çevre muhasebesi ve diğer çevresel faaliyetlerin işletmelerde gerçekleşme durumu hakkında anket yapılmıştır. Sonuç olarak işletme maliyetlerinin daha ayrıntılı izlenebilmesi için çevre muhasebesinin önemli olduğu belirlenmiştir.

Esmeray ve Güngör Tanç (2009) Kayseri ilinde faaliyet gösteren bir sanayi işletmesinde Faaliyete Dayalı Maliyetleme (FDM) yöntemi ve Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) entegrasyon yöntemlerini kullanarak yaptıkları çalışmada; işletmelerin yoğun çevresel önlem alması ve çevresel maliyetlerin artması nedeniyle mamullerin doğru bir şekilde maliyetlendirilmesi ve bu bilgilere göre karar alternatiflerinin oluşturulması işletmelerin rekabet edebilme potansiyelini arttırdığını tespit etmişlerdir.

3.ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

3.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin birçok bölümünde olduğu gibi işletme ve sağlık yönetimi bölümlerinde muhasebe, yönetim muhasebesi, finansal yönetim, maliyet muhasebesi vb. dersleri verilmektedir. Bu bölümlerde eğitim gören öğrencilerin birer işletmeci ya da yönetici olacağı ve bu açıdan işletmelerinin faaliyetlerini sürdürürken çevreye verecekleri zararın farkında olmaları açısından eğitim süreçlerinde yeşil muhasebe konusunu öğrenmeleri gerekmektedir. Bu sebeple çalışmanın amacı Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi (EBYÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde (İİBF) eğitim gören işletme ve sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, işletme ve sağlık yönetimi bölümünde eğitim gören öğrenciler üzerinde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan işletme ve sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarını tespit etmek açısından çalışmamız önem arz etmektedir.

3.2.Araştırmanın Sınırlılıkları, Varsayımları ve İzinleri

Araştırma Nisan-Mayıs 2018 dönemi içerisinde Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İİBF İşletme ve Sağlık Yönetimi bölümünde eğitim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Çalışma konusu kapsamında karşılaştırma ve genelleme yapabilmek için başka üniversitelerde eğitim gören öğrenciler üzerinde de yapılmasına ihtiyaç vardır. Örneklem büyüklüğü hesaplandıktan sonra anketlerin değerlendirilmesi sırasında eksik, hatalı veya tüm sorulara aynı seçenekte cevap verilmesi gibi anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Araştırmaya gönüllü öğrenciler dâhil edilmiştir. Anket sorunlarına verilecek cevaplar öğrencilerin görüşlerine dayandığı varsayılmaktadır. Örneklem girecek olan işletme ve sağlık yönetimi bölümü öğrencileri evreni temsil edecek şekilde seçilmiştir. Ayrıca bu çalışmanın, bundan sonraki yeşil muhasebe konusunda yapılacak olan çalışmalara da kılavuzluk (Yeşil muhasebe algısı konusundaki) edeceği düşünülmektedir.

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Erzincan ilinde bulunan EBYÜ İİBF İşletme ve Sağlık Yönetimi bölümü lisans programında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde sağlık yönetimi bölümünde 4. Sınıf öğrencileri bulunmadığından çalışma İşletme 1. 2. 3. ve 4. sınıf ile Sağlık Yönetimi 1. 2. ve 3. sınıfta okuyan öğrencileri kapsamaktadır. Çalışmanın evrenini İİBF öğrenci işleri birimi tarafından verilen 483 öğrenci oluşturmakta olup bu evrenden 297 adet kullanılabilir anket verisi elde edilmiştir. Bölüm bazında işletme bölümü evrenini 211 öğrenci oluşturmakta olup bu evrenden 114 tane kullanılabilir anket elde edilmiştir. Sağlık Yönetimi bölümü için evreni 272 öğrenci oluşturmakta olup bu evrenden 183 tane kullanılabilir anket elde edilmiştir.

Tablo 1 Öğrenci Sayıları (Evren ve Örneklem)

Öğrenciler	Sağlık Yönetimi		İşletme		Toplam	
	Evren	Örneklem	Evren	Örneklem	Evren	Örneklem
1. Sınıf	89	58	56	30	145	88
2. Sınıf	102	81	43	28	150	109
3. Sınıf	81	44	38	17	119	61
4. Sınıf	-	-	74	39	74	39
Toplam	272	183	211	114	483	297

Tablo 1’den yola çıkarak örneklemin yeterli olup olmadığı konusunda aşağıdaki formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{N(tl - a)^2 \cdot (p \cdot q)}{S^2 \cdot (N - 1) + S^2 \cdot (p \cdot q)}$$

Evrenin büyüklüğünün bilindiği durumlarda örnekleme alınacak öğrenci sayısının belirlenebilmesi amacıyla kullanılan yukarıdaki formüde (Kılıç, 2012:141) ana kütle büyüklüğü N=483, %95 güven aralığı ($\alpha=0.05$) ve t=1.96 kabul edilebilir örneklem hatası ile gerekli örneklem sayısının 215 olduğu tespit edilmiştir.

3.4.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm demografik özellikleri belirlemeye yönelik toplamda 9 (cinsiyet, yaş, bölüm, öğrenim türü, sınıf, akademik ortalama, muhasebe alanında staj ya da iş deneyimi, alınan muhasebe ders türleri ve mezun olduktan sonra yapmayı düşünülen meslek) ifadeden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarını ölçmek için Yılmaz ve Şahin’in (2017) “Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları” adlı çalışmasında yer alan anket soruları (ya soru ya ifade) kullanılmıştır. Ölçekte 4’lü likert yöntemi kullanılarak katılımcılara toplamda 25 ifade yöneltilmiştir. Katılımcılardan “kesinlikle katılmıyorum: 1”, “katılmıyorum: 2”, “katılıyorum: 3” ve “kesinlikle katılıyorum: 4” şeklinde anket sorularına cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca ölçek yeşil muhasebe algısı (7,8,11,14,15,17,19,20,21,23), çevre bilinci (1,2,3,5), yeşil muhasebe eğitimi (24,25) ve yeşil muhasebe farkındalığı (10,22) adlı dört boyuttan oluşmaktadır (Yılmaz ve Şahin, 2017: 114-115).

Çalışmaya katılan işletme ve sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin almış oldukları muhasebe dersleri de incelenerek bölüm bazında seçmeli ve zorunlu olarak sınıflandırılmıştır. Tablodan yola çıkarak hem işletme hem de sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin yoğun bir şekilde muhasebe dersleri aldıkları tespit edilmiştir. Her iki bölümde de Genel Muhasebe, Finansal Yönetim, Maliyet Muhasebesi, Yönetim Muhasebesi ve Şirketler Muhasebesi dersleri zorunlu/seçmeli olarak verilmiştir.

Tablo 2 İşletme ve Sağlık Yönetimi Bölümü Muhasebe Dersleri

Sınıf/Dönem	İşletme		Sınıf/Dönem	Sağlık Yönetimi	
		Zorunlu/ Seçmeli			Zorunlu/ Seçmeli
1. sınıf 1. dönem	Muhasebe I	Zorunlu	1. sınıf- 1. dönem	Sağlık İşletmelerinde Genel Muhasebe I	Zorunlu
1. sınıf 2. dönem	Muhasebe II	Zorunlu	1. sınıf- 2. dönem	Sağlık İşletmelerinde Genel Muhasebe II	Zorunlu
2. sınıf 1. dönem	Finansman	Zorunlu	2. sınıf- 1. dönem	Sağlık İşletmelerinde Finansal Yönetim I	Zorunlu
2. sınıf 2. dönem	Finansal Yönetim	Zorunlu	2. sınıf- 2. dönem	Sağlık İşletmelerinde Finansal Yönetim II	Zorunlu
3. sınıf 1. dönem	Maliyet Muhasebesi I	Zorunlu	3. sınıf -2. dönem	Sağlık İşletmelerinde Yönetim Muhasebesi	Zorunlu
3. sınıf 2. dönem	Maliyet Muhasebesi II	Zorunlu	4. sınıf -2. dönem	Sağlık İşletmelerinde Muhasebe Denetimi	Zorunlu
4. sınıf 1. dönem	Mali Tablolara Analizi	Zorunlu	3. sınıf- 1. dönem	Sağlık İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi	Seçmeli
2. sınıf 1. dönem	Şirketler Muhasebesi	Seçmeli	2. sınıf -2. dönem	Sağlık İşletmelerinde Şirketler Muhasebesi	Seçmeli
2. sınıf 2. dönem	Muhasebe Uygulamaları	Seçmeli			

4. sınıf 1. dönem	Muhasebe Denetimi	Seçmeli
4. sınıf 1. dönem	Yönetim Muhasebesi	Seçmeli

Çalışmamızda kullanılan ölçek için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizi sonucunda 25 ifadeden oluşan Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları anketinin yüksek derecede güvenilir ($\alpha=0,913$) olduğu tespit edilmiştir. Ayrı ölçek boyutları için güvenilirlik analizi sonucuna bakıldığında yeşil muhasebe algısı boyutu için ($\alpha=0,881$) çevre bilinci boyutu ($\alpha=0,773$), yeşil muhasebe eğitimi ($\alpha=0,670$) ve son olarak yeşil muhasebe farkındalığı boyut için de ($\alpha=0,421$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3 Güvenirlik Analizi

Güvenirlik Analizi (Cronbach's Alpha Değeri)		
		Yılmaz ve Şahin (2017)
Yeşil Muhasebe Algısı	0,881	0,931
Çevre Bilinci	0,773	0,816
Yeşil Muhasebe Eğitimi	0,670	0,627
Yeşil Muhasebe Farkındalığı	0,421	0,504
Toplam Ölçek	0,913	0,888

Elde edilen veriler elektronik ortama aktarılıp analiz edilmiştir. Önemlilik düzeyi $p<0.05$ olarak alınmıştır. Verilerin analizinde Kişisel Bilgi Formundaki verileri analiz etmek için öncelikle frekans analizi ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır. Ayrıca öğrencilerin ankette yer alan ifadelerle katılma derecelerine ilişkin olarak, ortalama puanı, standart sapması ve medyan değerleri hesaplanmıştır. Örneklem verilerinin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorow Smirnow ve Shapiro Wilk testi yapılmıştır. Yapılan normallik testi sonucu ölçek verilerinin normal dağılmadığı ($z=0,940$; $p<0,005$) saptanmıştır. Bu sebeple ölçeğin birinci bölümündeki demografik özellikler ile (cinsiyet, yaş, bölüm, öğrenim türü, sınıf, akademik ortalama, muhasebe alanında staj ya da iş deneyimi, alınan muhasebe ders türleri ve mezun olduktan sonra yapmayı düşünülen meslek) yeşil muhasebe algısı ölçeği arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek için iki seçenekli ifadelerde Mann Whitney U Testi, ikiden fazla seçenekli ifadelerde Kruskal Wallis H Testi uygulanmıştır. Son olarak ikiden fazla seçenekli ifadelerde anlamlılığın nedenini tespit etmek amacıyla ileri analizlerden Tamhane T2 testi de kullanılmıştır.

3.5.Araştırmanın Hipotezleri

H₁: İşletme bölümü öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları ile Sağlık Yönetimi bölümü öğrencilerinin algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Cinsiyet ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Yaş değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Öğrenim türü değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Sınıf değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Akademik ortalama değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₇: Muhasebe alanında staj ya da iş deneyimi değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₈: Alınan muhasebe ders türü değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₉: Mezun olduktan sonra yapmayı düşünülen meslek değişkeni ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algıları ve farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.BULGULAR VE YORUM

Ölçek verilerinin analizinde öncelikle demografik verilerin tanımlayıcı istatistiklerine (frekans, yüzde ve ortalama) yer verilmiştir.

Tablo 4 Demografik Verilerin Analizi

Demografik veriler	n	%	\bar{X}
Cinsiyet:	297	100	
Erkek	122	41.1	
Bayan	175	58.9	
Yaş:	297	100	
20 ve Altı	102	34.3	21.50±1.89
21-24 Arası	171	57.6	
25 ve Üstü	24	8.1	
Bölüm:	297	100	
Sağlık Yönetimi	183	61.6	
İşletme	114	38.4	
Öğrenim Türü:	297	100	
Normal Öğretim	155	52.2	
İkinci Öğretim	142	47.8	
Sınıf:	297	100	
1.Sınıf	88	29.6	
2.Sınıf	109	36.7	
3.Sınıf	61	20.5	
4.Sınıf	39	13.1	
5 ve Üstü	-	-	
Akademik Ortalama:	297	100	
1,00-1,50	14	4.7	
1,51-2,00	61	20.3	
2,01-2,50	89	30.2	2.49±0.55
2,51-3,00	81	27	
3,01-3,50	38	13	
3,51-4,00	14	4.7	
Muhasebe Alanında Staj veya İş Tecrübesi:	297	100	
Evet	90	30.3	
Hayır	207	69.7	
*Aldığımız Muhasebe Dersi:	297	100	
Genel Muhasebe	297	100	
Yönetim Muhasebesi	102	34.4	
Finansal Yönetim	209	70.3	
Maliyet Muhasebesi	102	34.4	
Diğer	127	42.7	
Mezun Olduktan Sonra Yapmayı Düşündüğünüz Meslek:	297	100	
Akademisyenlik	52	17.5	
Mali Müşavirlik-Muhasebecilik	37	12.5	
Bankacılık	16	5.4	
Özel Sektörde İdari Görev	72	24.2	
Devlet Kurumlarında Uzmanlık	35	11.8	
Memurluk	40	13.5	
Diğer	45	15.2	

*Birden fazla cevap verilen sorular

Araştırmaya katılan işletme ve sağlık yönetimi bölümü öğrencileri demografik durumlarına göre incelendiğinde katılımcıların 175'i (%58.9) bayan, 171'i (%57.6) 21-24 yaş arasında olup yaş ortalaması 21.50±1.89 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların 183'ü (%61.6) sağlık yönetimi bölümünde, 155'i (%52.2) normal öğretimde ve 109'u (%36.7) 2. Sınıfta eğitim gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin 4'lük sisteme göre akademik not ortalamaları incelendiğinde 89'u (%30.2) 2.01-2.50 arasında olduğu ve not ortalamasının 2.49±0.55 olduğu tespit edildi. Katılımcılara "Muhasebe alanında staj veya iş tecrübesi var mı?" şeklinde soru

sorulduğunda 207'si (%69.7) hayır cevabını verdiği belirlendi. Ayrıca fakülte eğitimleri boyunca aldıkları muhasebe dersleri sorulduğunda tüm katılımcıların 297 (%100) genel muhasebe dersi aldığı, 209 (%70.3) katılımcının ise finansal yönetim dersi aldığı ve 102'ser (%34.4) katılımcının da yönetim muhasebesi-maliyet muhasebesi dersleri aldığı son olarak da 127 (%42.7) katılımcının diğer muhasebe derslerini aldığı (şirketler muhasebesi, mali tablolar analizi, muhasebe denetimi, finansman) tespit edilmiştir. Son olarak katılımcılara "Mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz meslek" sorulduğunda katılımcıların 72'si (%24.2) "özel sektörde idari görev", 16'sı (%5.4) bankacılık yapmak istediğini belirtmiştir.

Tablo 5 Yeşil Muhasebe İfadelerinin Tanımlayıcı İstatistikleri

Ölçek Soruları	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		\bar{X}	S.S	Med-yan
	N	%	N	%	N	%	N	%			
1.Çevresel problemlerle ilgili yenilik ve gelişmeleri güncel olarak takip ederim.	15	5.1	65	21.9	142	47.8	75	25.3	2.93	0.81	3.00
2.Yeşil muhasebenin ne olduğu konusunda hiçbir bilgi sahibi değilim.	87	29.3	109	36.7	52	17.5	49	16.5	2.21	1.04	2.00
3.Yeşil muhasebe kavramını sadece isim olarak biliyorum.	98	33	110	37	59	19.9	30	10.1	2.07	0.96	2.00
4.Yeşil muhasebe kavramını makale, kitap, internet vb. kaynaklardan duydum.	84	28.3	56	18.9	99	33.3	58	19.5	2.44	1.09	3.00
5.Eğitimim sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders aldım.	109	36.7	56	18.9	62	20.9	70	23.6	2.31	1.19	2.00
6.Yeşil muhasebe uygulamalarının enerji tasarrufunu arttıracığına inanıyorum.	29	9.8	35	11.8	138	46.5	95	32	3.00	0.91	3.00
7.Yeşil muhasebe uygulamalarının su kullanımı ve yönetiminde yararlı olacağına inanıyorum.	20	6.7	37	12.5	125	42.1	115	38.7	3.12	0.87	3.00
8.Yeşil muhasebe uygulamalarının sera gazı salınımını (CO ₂) yönetmekte yararlı olacağına inanıyorum.	18	6.1	49	16.5	147	49.5	83	27.9	2.99	0.83	3.00
9.Yeşil muhasebe uygulamalarının üretim sırasında ortaya çıkan atıkların yönetiminde yararlı olacağına inanıyorum.	18	6.1	19	6.4	164	55.2	96	32.3	3.13	0.78	3.00
10.Yeşil muhasebe uygulamalarının biyoçeşitliliğin sürdürülmesinde yararlı olacağına inanıyorum.	17	5.7	29	9.8	168	56.6	83	27.9	3.06	0.77	3.00
11.Yeşil muhasebe uygulamalarının doğal kaynakların gereksiz tüketiminin sınırlandırılmasında yararlı olacağına inanıyorum.	19	6.4	23	7.7	130	43.8	125	42.1	3.21	0.84	3.00
12.Çevresel problemlerin çözümü için işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarını yürütmeleri gereklidir.	18	6.1	50	16.8	143	48.1	86	29	3.00	0.83	3.00
13.Yeşil muhasebe uygulamalarının temiz ve güvenli üretimi arttıracığına inanıyorum.	16	5.4	27	9.1	122	44.1	132	44.4	3.24	0.83	3.00
14.Yeşil muhasebe uygulamalarının ekosistemi koruyucu olduğuna inanıyorum.	18	6.1	21	7.1	162	54.5	96	32.3	3.13	0.78	3.00
15.İşletmeler yeşil muhasebe uygulamalarının bir parçası olarak çevre politikalarını belirlemelidir.	18	6.1	35	11.8	116	39.1	128	43.1	3.19	0.87	3.00
16.Çevreye duyarlı ürünle üretme konusunda işletmeler finansal olarak desteklenmelidir.	19	6.4	26	8.8	141	47.5	111	37.4	3.15	0.83	3.00
17.İşletme ve çevre arasındaki ilişki yeşil muhasebe uygulamaları ile raporlanır.	18	6.1	55	18.5	116	39.1	108	36.4	3.05	0.88	3.00

18.İşletmeler çevresel performanslarını raporlamalıdır.	17	5.7	33	11.1	111	37.4	136	45.8	3.23	0.86	3.00
19.İşletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarına katılmaları devlet tarafından zorunlu hale getirilmelidir.	14	4.7	55	18.5	116	39.1	112	37.7	3.09	0.86	3.00
20.Yeşil muhasebe uygulamaları dolaylı olarak işletmelerin maliyetlerinin düşmesini sağlar.	17	5.7	54	18.2	127	42.8	99	33.3	3.03	0.86	3.00
21.Etrafımdaki insanları çevreye zarar vermemeleri konusunda uyarırım.	18	6.1	21	7.1	102	34.3	156	52.5	3.33	0.85	4.00
22.Geri dönüşümlü ürünleri pahalı olsa da alırım.	32	10.8	74	24.9	144	48.5	47	15.8	2.69	0.86	3.00
23.Ozon tabakasına zarar veren ürünleri kullanmam.	26	8.8	70	23.6	100	33.7	101	34	2.92	0.96	3.00
24.Çevreyi korumak için elektrik, su ve yakıt tüketimini azaltmaya dikkat ederim.	15	5.1	39	13.1	120	40.4	123	41.4	3.18	0.84	3.00
25.İki çeşit ürün arasında seçim yaparken çevreye en az zarar veren ürünü satın almayı tercih ederim.	24	8.1	49	16.5	130	43.8	94	31.6	2.98	0.89	3.00

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinde bulunan sorulara verdikleri cevapların ortalamaları saptandı. Katılımcıların ölçek sorularına verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya sahip “Etrafımdaki insanları çevreye zarar vermemeleri konusunda uyarırım.” (3.33±0.85) sorusu aldığı tespit edildi. Katılımcıların 156’sı (%52.5) “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını verirken 102’si (%34.3) “Katılıyorum” cevabını vermiştir. Ortalamalardan yola çıkarak katılımcıların bu ifadeye karşı algı ve farkındalıklarının yüksek olduğu ifade edilebilir. En düşük ortalamayı ise “Yeşil muhasebe kavramını sadece isim olarak biliyorum.” (2.07±0.96) sorusu aldığı tespit edildi. Katılımcıların 98’i (%33) “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını verirken 110’u (%37) “Katılıyorum” cevabını vermiştir. Ortalamalardan yola çıkarak katılımcıların 208’i (%70) yeşil muhasebe konusunu sadece isim olarak bildiği ve bu konudaki bilgi düzeylerinin düşük olduğu ifade edilebilir.

Tablo 6 Yeşil Muhasebe Toplam Ölçek ve Boyut Ortalamaları

Ölçek Boyutları	Ortalama \bar{X}	S.S	Medyan	Max	Min
Yeşil Muhasebe Algısı	3.11	0.59	3.10	4.00	1.10
Çevre Bilinci	2.38	0.52	2.50	4.00	1.00
Yeşil Muhasebe Eğitimi	3.08	0.75	3.00	4.00	1.00
Yeşil Muhasebe Farkındalığı	2.88	0.58	3.00	4.00	1.00
Toplam Ölçek	2.95	0.50	3.00	3.88	1.08

Tablo 6 incelendiğinde Yeşil Muhasebe Algı ve Farkındalık ölçeğinin ve ölçek boyutlarının ortalamalarına yer verilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde “Yeşil Muhasebe Algısı” 3.11 ± 0.59 , “Çevre Bilinci” 2.38 ± 0.52 , “Yeşil Muhasebe Eğitimi” 3.08 ± 0.75 ve son olarak “Yeşil Muhasebe Farkındalığı” 2.88 ± 0.58 olarak tespit edilmiştir. Ortalamalardan yola çıkarak katılımcıların “Yeşil Muhasebe Algısı” boyutuna ait algı ve farkındalıklarının yüksek olduğu “Çevre Bilinci” boyutuna ait ifadelerle karşı ise algı ve farkındalıklarının düşük olduğu ifade edilebilir.

Tablo 7 Yeşil Muhasebe Ölçeğinin İki Değişkenli İfadelerle Karşılaştırılması

Değişkenler	N (297)	\bar{x}	SS	Test Değerleri
Cinsiyet				
Erkek	122	2.98	0.51	U=9862.500
Kadın	175	2.92	0.50	p=0.264
Bölüm				
Sağlık Yönetimi	183	2.81	0.44	U=5086.500
İşletme	114	3.17	0.52	p=0.000
Öğretim Türü				
Normal Öğretim	155	2.89	0.55	U=9776.500
İkinci Öğretim	142	3.01	0.44	p=0.096
Muhasebe Alanında Staj veya İş Tecrübesi				
Evet	90	3.05	0.57	U=7010.000
Hayır	207	2.90	0.46	p=0.001

İşletme ve Sağlık Yönetimi öğrencilerinin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları demografik değişkenlere göre incelendiğinde; cinsiyet ($p=0.264$ $U=9862.500$) ve öğrenim türü ($p=0.096$ $U=9776.500$) değişkenleri ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Bölüm değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p=0.000$ $U=5086.500$). Ortalamalar incelendiğinde işletme bölümü öğrencilerinin $3.17 \pm 0,52$ sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin $2.81 \pm 0,44$ olduğu ve işletme bölümü öğrencilerinin sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Muhasebe alanında staj veya iş tecrübesi değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p=0.001$ $U=7010.000$). Ortalamalar incelendiğinde staj deneyimi olan öğrencilerin $3.05 \pm 0,57$ staj deneyimi olmayan öğrencilerin 2.90 ± 0.46 olduğu ve staj deneyimi olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

Tablo 8 Yeşil Muhasebe Ölçeğinin İki Fazla Değişkenli İfadelerle Karşılaştırılması

Değişkenler	N (297)	\bar{x}	SS	Test Değerleri
Yaş				
20 ve Altı*	102	2.90	0.44	KW=10.016
21-24 Arası	171	2.95	0.52	p=0.007
25 ve Üstü*	24	3.17	0.58	
Sınıf				
1.Sınıf*	88	2.86	0.54	
2.Sınıf	109	2.99	0.43	KW=17.421
3.Sınıf*	61	2.86	0.50	p=0.001
4.Sınıf*	39	3.17	0.54	

Akademik Ortalama			
1,00-1,50*	14	2.73	0.48
1,51-2,00	61	2.92	0.47
2,01-2,50	89	2.87	0.50
2,51-3,00*	81	3.07	0.45
3,01-3,50	38	2.95	0.58
3,51-4,00*	14	3.02	0.66
Aldığımız Muhasebe Dersi			
Genel Muhasebe	297	3.11	0.51
Yönetim Muhasebesi	102	3.02	0.50
Finansal Yönetim	209	3.01	0.50
Maliyet Muhasebesi	102	3.08	0.55
Diğer	127	3.20	0.42
Mezun Olduktan Sonra			
Yapmayı Düşündüğünüz Meslek			
Akademisyenlik	52	2.92	0.53
Mali Müşavirlik-Muhasebecilik*	37	3.25	0.48
Bankacılık	16	3.23	0.41
Özel Sektörde İdari Görev*	72	2.92	0.43
Devlet Kurumlarında Uzmanlık*	35	2.80	0.54
Memurluk*	40	2.86	0.60
Diğer*	45	2.87	0.40

İşletme ve Sağlık Yönetimi öğrencilerinin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları demografik değişkenlere göre incelendiğinde; aldığımız muhasebe dersi ($p=0.646$ $KW=0.211$) değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Yaş değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p=0.007$ $KW=10.016$). Tamhane T2 testine göre bu anlamlılık 20 ve altı yaş ($\bar{X}=2.90\pm 0.44$) grubunda bulunan öğrenciler ile 25 ve üstü yaş ($\bar{X}=3.17\pm 0.58$) grubunda bulunan öğrenciler arasındaki farklılıktan olduğu belirlenmiştir. Buna göre ortalamalara bakıldığında yaşı daha büyük öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının yaşı küçük olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Sınıf değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p=0.001$ $KW=17.421$). Tamhane T2 testine göre bu anlamlılık 1. sınıf ($\bar{X}=2.86\pm 0.44$) ve 3. sınıfta ($\bar{X}=2.86\pm 0.50$) eğitim gören öğrenciler ile 4. sınıfta ($\bar{X}=3.17\pm 0.54$) eğitim gören öğrenciler arasındaki farklılıktan olduğu belirlenmiştir. Buna göre son sınıf öğrencilerinin birinci ve üçüncü sınıfta eğitim gören öğrencilere göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Akademik ortalama değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p=0.032$ $KW=12.175$). Tamhane T2 testine göre bu anlamlılık 2,51-3,00 not ortalaması ($\bar{X}=3.07\pm 0.45$) ve 3,51-4,00 not ortalamasına ($\bar{X}=3.02\pm 0.66$) sahip öğrenciler ile 1,00-1,50 not ortalamasına ($\bar{X}=3.73\pm 0.48$) sahip öğrenciler arasındaki farklılıktan olduğu belirlenmiştir. Buna göre not ortalaması yüksek olan öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının not ortalaması düşük olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Son olarak öğrencilerin mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğü meslek değişkeni ile Yeşil Muhasebe Konusundaki Algı ve Farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmiştir ($p=0.000$ $KW=33.149$). Tamhane T2 testine göre bu anlamlılık özel sektörde idari görev ($\bar{X}=2.92\pm 0.43$), devlet kurumlarında uzmanlık ($\bar{X}=2.80\pm 0.54$), memurluk ($\bar{X}=2.86\pm 0.60$) ve diğer seçenekli ($\bar{X}=2.87\pm 0.40$) meslekler ile mali müşavirlik-muhasebecilik ($\bar{X}=3.25\pm 0.48$) mesleği arasındaki farklılıktan olduğu belirlenmiştir. Buna göre mezun olduktan sonra mali müşavirlik veya muhasebecilik yapmak isteyen öğrencilerin diğer meslek dallarına göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, işletme ve sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde eğitim gören işletme ve sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin yeşil muhasebe algıları ve farkındalıkları belirlenmiştir. Ayrıca yeşil muhasebe algı ve farkındalık düzeyinin demografik

değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilere yapılan anket çalışmasının sonuçları hipotez sınamaları ile birlikte aşağıda verilmiştir.

Çalışmada öncelikle demografik durumlar incelendiğinde öğrencilerin “Muhasebe alanında staj veya iş tecrübesi var mı?” sorusuna çoğunluğun hayır cevabı verdiği belirlenmiştir. Ayrıca her iki bölümde de eğitim gören öğrencilerin genel muhasebe, finansal yönetim, yönetim muhasebesi ve maliyet muhasebesi derslerini aldıkları tespit edildi. Demografik değişkenlerden son olarak öğrencilere “Mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz meslek” sorulduğunda sırasıyla özel sektörde idari görev, akademisyenlik, diğer, memurluk, mali müşavirlik-muhasebecilik, devlet kurumlarında uzmanlık, bankacılık meslekleri geldiği belirlenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mali müşavirlik-muhasebecilik mesleğini ilk tercih olarak seçmediği görülmüştür.

Öğrencilerin ölçek sorularına verdikleri olumlu cevaplar incelendiğinde “Etrafımdaki insanları çevreye zarar vermemeleri konusunda uyarırım” sorusuna kesinlikle katıldıkları ve öğrencilerin çevreye karşı algı ve farkındalıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca sırası ile “İşletmeler çevresel performanslarını raporlamalıdır” ve “Yeşil muhasebe uygulamalarının temiz ve güvenli üretimi arttıracığına inanıyorum” sorularına da yüksek oranda katıldıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler işletmelerin çevresel faaliyetlerinin raporlanması, düzenlenmesi, kaydedilmesi ve yorumlanması gibi faaliyetlere önem verdiği görülmüştür. Son olarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yeşil muhasebe uygulamaları ile temiz ve güvenli üretim yapılacağına inandıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin ölçek sorularına verdikleri olumsuz cevaplar incelendiğinde “Eğitimim sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders aldım” sorusuna kesinlikle katılmadıkları ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun lisans eğitimi boyunca yeşil muhasebe konusunda eğitim almadığı görülmüştür. Ayrıca sırası ile “Yeşil muhasebe kavramını sadece isim olarak biliyorum” ve “Yeşil muhasebenin ne olduğu konusunda hiçbir bilgi sahibi değilim” sorularına da katılmadıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler lisans eğitimi boyunca aldıkları genel muhasebe, finansal yönetim, yönetim muhasebesi ve maliyet muhasebesi gibi derslerde yeşil muhasebe konusunu sadece isim olarak bildikleri ya da yeşil muhasebe konusunda bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.

Öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıkları ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin olarak oluşturulan hipotezlerin sonuçları aşağıdaki gibidir.

Yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalık ölçeğinin iki ve üç değişkenli ifadelerle karşılaştırılması sonucunda elde edilen sonuçlar incelendiğinde H_2 , H_4 ve H_8 hipotezleri 0.05 anlamlılık düzeyinde reddedilmiştir. Söz konusu değişkenler ile öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Buna göre öğrencilerin cinsiyetleri (Erkek- Bayan), öğrenim türleri (Normal-İkinci Öğretim) ve lisans eğitimleri boyunca aldıkları muhasebe dersleri (Genel Muhasebe-Yönetim Muhasebesi- Finansal Yönetim- Maliyet Muhasebesi- Diğer) yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıkları üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Çalışmanın metodoloji kısmında oluşturduğumuz H_1 , H_3 , H_5 , H_6 , H_7 ve H_9 hipotezleri ise 0.05 anlamlılık düzeyinde kabul edildi. Söz konusu değişkenler ile öğrencilerin yeşil muhasebe algı ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Buna göre;

- işletme bölümü öğrencilerinin sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu,
- staj deneyimi olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu,
- yaşı daha büyük öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının yaşı küçük olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu,
- son sınıf öğrencilerinin birinci ve üçüncü sınıfta eğitim gören öğrencilere göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu,
- not ortalaması yüksek olan öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının not ortalaması düşük olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu,
- mezun olduktan sonra mali müşavirlik veya muhasebecilik yapmak isteyen öğrencilerin diğer meslek dallarına göre yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak; öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki algı ve farkındalıkları incelendiğinde sağlık yönetimi ve işletme bölümü öğrencileri arasında fark olduğu söylenebilir. Bu farkın işletme bölüm öğrencilerinin sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine göre daha fazla ve çeşitte muhasebe dersleri almasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu açıdan muhasebe derslerinin sayısı ve içeriği yeşil muhasebe konusunda bir algı ve farkındalık yarattığı için bu derslerde yeşil muhasebe konusuna ayrı önem verilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin lisans eğitimleri boyunca muhasebe alanında staj veya iş durumları incelendiğinde

muhasabe alanında staj yapan veya çalışan öğrencilerin yeşil muhasabe algı ve farkındalıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple öğrencilerin lisans dönemlerinde muhasabe alanında staj yapmaları veya muhasabe alanında herhangi bir iş tecrübesine sahip olmalarıyla birlikte yeşil muhasabe konusundaki bilgi düzeylerinin arttırılabileceği düşünülmektedir.

Son olarak sürdürülebilir kalkınma, daha yaşanılabilir çevre, temiz üretim ve günümüzdeki kaynakların gelecek nesillere aktarılmasında en önemli rolü oynayacak ve geleceğin işletmecisi, yöneticisi veya muhasebecisi olmaya aday üniversite öğrencilerinin lisans eğitimleri boyunca yeşil muhasabe konusunda bilgi düzeylerinin, algılarının ve farkındalıklarının arttırılması gerekmektedir. Çevreye daha duyarlı öğrenciler yetiştirebilmek için muhasabe dersleri kapsamında yeşil muhasabe ya da çevre muhasabesi alanlarında gerekli eğitimlerin verilmesi elzemdir.

KAYNAKÇA

- Aktürk, A., Akcanlı, F., Şenol, H., & Akyüz, Y. (2012). Muhasebe Standartları Bağlamında Otel İşletmelerinde Çevre Muhasebesi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Alagöz, A. & Yılmaz, B. (2001). Çevre Muhasebesi ve Çevresel Maliyetler. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1 (1-2), Nisan-Ekim, 147-158.
- Alkan, F. K. A. B. A., Kurşunel, F., & Alkan, A. T. (2006). Muhasebe Meslek Mensuplarının Çevre Muhasebesi Hakkındaki Görüşleri: Konya İli Üzerine Bir Araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2006 (2), 82-88.
- Antepli, A. & Aslan, Ş. (2018). Yeşil Muhasebe ve Çevresel Maliyetlerin Hesaplanması. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5 (24), 1459-1467.
- Aronsson, T., & Löfgren, K. G. (1998). Green Accounting in Imperfect Market Economies. *Environmental and Resource Economics*, 11 (3-4), 273-287.
- Aslanertik, B. E., & Özgen, I. (2007). Otel İşletmelerinde Çevresel Muhasebe. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 163-179.
- Bengü, H., & Can, A. V. (2009). Çevre Muhasebesinin Muhasebenin Temel Kavramlarından “Sosyal Sorumluluk Kavramı” Bağlamında Temellendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 155-160.
- Bezirci, M., Özpeynirci, R., & Durman, H. (2011). Sosyal Sorumluluk Kavramı Bağlamında Yeşil Muhasebe Eğitimi: Bir Alan Araştırması.
- Cairns, R. D. (2001). Seeing The Trees As A Forest: What Counts In Green Accounting. *Ecological Economics*, 36 (1), 61-69.
- Cairns, R. D. (2004). Principles Of Green Accounting For Renewable And Nonrenewable Energy Resources. *Energy Policy*, 32(2), 261-267.
- Cairns, R. D. (2009). Green Accounting For Black Gold. *The Energy Journal*, 113-139.
- Clarke, K., O’neill, S (2005). Is The Environmental Professional...An Accountant? *Gmi*. 49. (2005): 111-124.
- Esmeray, M., & Güngör Tanç, Ş. (2009). Çevresel Maliyetlerin Mamullere Yüklenmesinde Kullanılan Dağıtım Anahtarlarının Seçiminde Analitik Hiyerarşi Yöntemi ve Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 241-260.
- Fleischman, R. K. & Schuele, K. (2006). Green Accounting: A Primer. *Journal of Accounting Education*, 24 (1), 35-66.
- Haftacı, V., & Soylu, K. (2007). Çevre Kirlenmesi Ve Çevre Koruma Bağlamında Çevre Muhasebesinin Önemi. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, (33), 102-120.
- Halberg, N.,Verschuur, G. & Goodlass, G. (2005). Farm Level Environmental Indicators; Are They Useful?: An Overview Of Green Accounting Systems For European Farms. *Agriculture, Ecosystems & Environment*, 105 (1), 195-212.
- Kılıç, S. (2012). Örnek Büyüklüğü, Güç Kavramları Ve Örnek Büyüklüğü Hesaplaması. *Journal Of Mood Disorders*, 2(3), 140-2.
- Kırlıoğlu, H., & Can, A. V. (2006). Çevresel Muhasebede Kavramsal Tartışmaların Gelişimi ve Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32), 1-12.
- Korukoğlu, A. (2011). İşletmelerde Çevre Muhasebesi: İzmir İli Uygulaması. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 11 (1), 81-89.
- Memiş, M. Ü. (2009). İşletme Yönetim Aracı Olarak Çevresel Muhasebe. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 89-106.
- Özbirecikli, M. & Melek, Z. (2002). “Çevre Muhasebesi ve Çevresel Maliyetlerin Maliyet Muhasebesi Sistemine Etkileri ve Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 14, 85 – 90.
- Özkoç, A. E. (1998), Çevre Muhasebesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13 (1), 15-26.
- Sevilengül, O. (2005). Genel Muhasebe. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tansel Çetin, A., Özcan, M. & Yücel, R. (2004). Çevre Muhasebesine Genel Bakış. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7: 61-76.
- Vincent, J. R. (2000). Green Accounting: From Theory To Practice. *Environment And Development Economics*, 5 (1), 13-24.
- Yılmaz, Z., & Şahin, Z. (2017). Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları Ve Farkındalıkları. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (01), 110-122.
- Yousef F. J. (2003) "Green Accounting In Developing Countries: The Case of U.A.E. And Jordan", *Managerial Finance*, 29 (8), 37-45.